

Milada Rigasová

Projekt vegetačních úprav Dolního paloučku pod Olivetskou horou na jihozápadním úpatí Svatého kopečku v Mikulově

Přírodní a historické souvislosti

Olivetská hora, jižní část Svatého kopečku v Mikulově, je pozoruhodným geologickým útvarům. Představuje jednu z masivních vápencových ker (bloků), ve které byl horotvornými procesy rozlámán hřeben (vápencové bradlo) Svatého kopečku ve svislém směru. Vápencové bloky se přitom podél zlomů (trhlin) posouvaly. Ukázkou je nápadná svislá zlomová stěna na jihozápadním okraji Olivetské hory, ohlazená sesunutější se sousední krou, jež se zjevně propadla směrem k dnešnímu městu. Vrcholová partie propadnutější se kry vytvořila na úpatí Olivetské hory rovinné plato trojúhelníkového tvaru. Zdá se, že tento nevšední prostor nad východním okrajem městské památkové rezervace, v zorném poli dálkových výhledů ze zámku a Kozího hrádku, neměl svůj historický místní název. Současní obyvatelé Mikulova ho nazývají Dolní palouček.¹ Je členěný mnoha skalními vápencovými výchozy a dvěma mělkými „roklemi“, z nichž v jižněji položené se nalézá malá přirozená jeskyně. Další malá jeskyně, nazvaná podle svého někdejšího majitele Baumgartnerova², byla vytesána přímo ve zlomové stěně Olivetské hory, snad jako dobový barokní příbytek potulného mnicha nebo poustevníka.³ Třetí malá jeskyně je na nepřístupném místě, skryta pohledům veřejnosti.⁴ Skalní masiv Olivetské hory je jednou z charakteristických dominant Svatého kopečku. Je součástí městských panoramat zachycených historickými vedutami. Název Olivetská hora se odvíjí od změny původního názvu kopce Tanzberg na Heiliger Berg (Svatá hora), dnes Svatý kopeček, kdy tehdejší majitel

¹ Název Dolní palouček zjevně souvisí s existencí Horního paloučku, rozloženého poněkud výše a východněji na trase okružní cesty jdoucí po úpatí kolem Svatého kopečku. Horní palouček je dnem starého vápencového lomu, jenž patrně naštěstí nefungoval dlouho, neboť kámen se v něm těžil přímo z malebných vápencových útesů pod krajinářsky nejpůsobivěji položenými kapličkami na jižním svahu kopce, bezprostředně nad zahradami a vinicemi domů dnešní Zlámalovy ulice. Přístup pro vozy odvázející vytěžený kámen vedl po staré cestě z křižovatky ulic Videňská, Zlámalova a Valtická, která máj vlevo na úpatí Olivetské hory Dolní palouček. V roce 1914 vysadil Okrašlovací spolek podél této staré cesty a rovněž na Dolní a Horní palouček mnoho stromů a okrasných keřů. Ve stejném roce byl na jihozápadním úpatí Janičova kopce založen Prochaskův park, rozložený podél již existující (od roku 1911) Prochaskovy aleje. Tyto výsadby zaznamenala historická zpráva slovy *Anlage auf dem Ölberg a Prochaska-Alee*, tj. park na Olivetské hoře (v přeneseném smyslu slova na Svatém kopečku), Prochaskova alej, viz ELSINGER, Reiner (ed.): Heimatbuch Nikolsburg. Geschichte und Schicksal einer deutschen Stadt von den Anfängen bis zum Jahre 1946, Wien 1987, s. 355. Prostředky k výše zmíněným parkovým a alejovým výsadbám na Svatém kopečku a jeho okolí poskytl soukromý dárc, bohatý mikulovský měšťan, majitel několika domů na Náměstí, Karl Prochaska (viz osobní sdělení Reineru Elsingeru z 3. 4. 2013, předsedy Kulturverein Südmährerhof v dolnorakouském Niedersulzu; resp. RIGASOVÁ, Milada: Okrašlovací spolek a počátky ochrany přírody v Mikulově, RegioM. Zpravodaj Regionálního muzea v Mikulově, roč. 1995, s. 68–75).

² Jistý pan Baumgartner bydlel v sousedství Dolního paloučku, v přílehlé Kopečné ulici, původně Berggasse, dnes Novokopečná (viz osobní sdělení Reineru Elsingeru z 3. 4. 2013).

³ SÁDLO, Jiří – POKORNÝ, Petr – HÁJEK, Pavel – DRESLEROVÁ, Dagmar – CÍLEK, Václav: Krajina a revoluce. Významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny Českých zemí, Malá Skála 2005, s. 188–189.

⁴ ELSINGER, Reiner (ed.): Heimatbuch Nikolsburg. Geschichte und Schicksal einer deutschen Stadt von den Anfängen bis zum Jahre 1946, Wien 1987, s. 7.

Mikulov rozložený mezi Turoldem a Svatým kopečkem od vrchu Šibeničniku (foto Milada Rigasová)

mikulovského panství, kardinál František Dietrichstein (1570–1636), založil v Mikulově tradici mariánské a pašijové pouti, a to položením základního kamene (2. července 1623) loretánské kaple Panny Marie na mikulovském Náměstí a současně i kostela sv. Šebestiána s pašijovými zastaveními křížové cesty na Svatém kopečku.⁵

Skalní masiv Olivetské hory je však především typickým stanovištěm travinobylinných společenstev skalní vápencové stepi, v rámci České republiky jedinečným. Mělká vrstva půdy zachycená ve štěrbinách, nerovnostech a prohlubních skal zde vytváří ideální podmínky pro růst charakteristických druhů teplomilných a suchomilných rostlin, jako je kosatec nízký (*Iris pumila*), mateřídouška časná (*Thymus praecox*), mochna písečná (*Potentilla arenaria*), netřesk výběžkatý (*Jovibarba globifera*), rozchodník bílý (*Sedum album*), devaterník velkokvětý tmavý (*Helianthemum grandiflorum* subsp. *obscurum*), řebříček panonský (*Achillea pannonica*), ožanka horská (*Teucrium montanum*), tařice skalní (*Alyssum saxatile*) aj. Z travin jsou zde typické nízkostébelné trávy lipnice bádenská (*Poa badensis*), kostrava sivá (*Festuca pallens*) a na severně orientovaných místech i pýchava vápnomilná (*Sesleria varia*), z vysokostébelných trav například kavyl vláskovitý (*Stipa capillata*) aj. Z živočichů na skalní stepi pobývá ještěrka zelená a ještěrka obecná (*Lacerta viridis* a *L. agilis*), užovka hladká (*Coronella austriaca*), otakárek fenyklový (*Papilio machaon*) a otakárek ovocný (*Iphiclides podalirius*), saranče vrzavá (*Psophus stridulus*) a saranče modrokřídlá (*Oedipoda coerulescens*) a mnoho dalších, většinou ohrožených a zákonem chráněných druhů. Skalní vápencovou step doprovázejí také keře, z nichž si zvláštní zmínku zaslouží zejména silně ohrožená růže trnitá (*Rosa pimpinellifolia*). Na mělkých půdách mírných osluněných svahů a vrcholového plata roste ojedinele dub pýřitý (*Quercus pubescens*), typický nízký strom kdysi mnohem rozsáhlejší a druhově bohatší panonské šípákové doubravy, dříve výstižněji označované jako lesostep. Jde o značně rozvolněný řídký les v nižších patrech s bohatým a pestrým zastoupením kvetoucích keřů a bylin, jako jsou dřín obecný (*Cornus mas*), mahalebka obecná (*Prunus mahaleb*), kalina

⁵ Nejstarší replika křížové cesty utrpení Ježíše Krista z Jeruzaléma na horu Golgotu (Kalvárii) na Moravě.

Pohled na město z Kozího vrchu na fotografii z roku 1908. Úpatí Svatého kopečku dominuje charakteristické panorama Olivetské hory (foto ze sbírek Regionálního muzea v Mikulově)

Skalní vápencová step Olivetské hory s kosatcem nízkým, mochnou písečnou, tařinkou chlumní a rozhodníkem bílým (foto Milada Rigasová)

Jeskyňe v lomové stěně Olivetské hory v jižní roklí panonského háje – Getsemanské zahrady (foto Milada Rigasová)

tušalaj (*Viburnum lantana*), brslen bradavičnatý (*Euonymus verucosus*), klokoč zpeřený (*Staphylea pinnata*). Na bezlesých místech přechází šípáková doubrava ve svahové stepi s význačnou teplomilnou vegetací s druhy třemdava bílá (*Dictamnus albus*), oman srstnatý (*Inula hirta*), sasanka hajní (*Anemone sylvestris*), koniklec velkokvětý (*Pulsatilla grandis*), hlaváček jarní (*Adonis vernalis*) a nejméně pět druhů cizopasného nezeleného rodu záraza (*Orobanche*). Právě tento typ vegetace je pro Svatý kopeček přirozený a charakteristický.

Nejlepší ukázky panonských teplomilných šípákových doubrav najdeme dnes hlavně na svazích Pavlovských vrchů a Hustopečské pahorkatiny. Na mikulovských kopcích, na Svatém kopečku a Turoldu jsou dnes zachovány jen v malých okrscích jižně a jihovýchodně orientovaných svahů a vrcholových partií. Lesostepní charakter šípákových doubrav je zde výrazně porušen rozsáhlými lomy, výsadbami borovice černé a pajasanu žláznatého.

Do České republiky zasahuje tento typ teplomilných doubrav a stepní travinobylinné vegetace pouze na území tzv. panonské biogeografické provincie jižně od Brna. Od ostatních typů našich lesů se odlišují právě svým charakterem – bohatostí a pestrostí druhů teplomilné vegetace s centrem výskytu v jižní a jihovýchodní Evropě a menším zastoupením druhů oblastí středoevropských lesů rozšířených na ostatním území České republiky. Na nejjižnější Moravě šípákové doubravy vynívají, tj. dál na sever a západ se vyskytují jen v ojedinelých, malých, od sebe vzdálených okrscích.

Počátky ochrany panonských lesních a stepních společenstev Svatého kopečku spadají do roku 1912, kdy byl Okrašlovacím spolkem založen Výbor pro cestovní ruch Mikulova – jako součást Zemského svazu pro cestovní ruch (*Landesverbände für Fremdenverkehr als Mitglied bei und setzte einen Fremdenverkehrsausschuss ein*). O rok později zavedl Okrašlovací spolek opatření týkající se mikulovské přírody a vybudoval na Janičově kopci *Schutzhaus*. Ve stejném roce začal na Svatém kopečku realizovat rozsáhlé výsadby stromů a keřů na místech starých těžebních prostor s cílem zmírnit negativní důsledky staletí trvající těžby vápencového kamene. Z roku 1914 pochází nejrozsáhlejší projekt Okrašlovacího spolku, zaměřený již vysloveně na ochranu vegetace přírodovědně nejvýznamnějších

Zarůstání svahu Olivetské hory borovicí černou (foto Milada Rigasová)

a okrasných dřevin (vysazené na Svatém kopečku zejména ve dvacátých letech 20. století) – javor mlčč a javor klen (*Acer platanoides* a *A. pseudoplatanus*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), pajasán žláznatý (*Ailanthus altissima*), šeřík obecný (*Syringa vulgaris*), zerav východní (*Thuja orientalis*) a další druhy – chovají v prostředí bezlesých úpatí a přilehlých strání invazně. Vytvářejí hustý porost, čímž potlačují původní druhy keřovitých dřevin a travinobylinné vegetace svahových krasových

vrcholových poloh Svatého kopečku. Projekt spočíval ve vybudování okružní vycházkové cesty podél úpatí Svatého kopečku, vybavené na místech atraktivních vyhlídek na město a okolní krajinu lavičkami.⁶ Projekt však přerušila první světová válka, a proto k jeho realizaci došlo až v letech 1918–1920.⁷ Tehdy byla okružní cesta osázena množstvím nepůvodních lesních i okrasných dřevin, stejně jako Dolní a Horní palouček o pár let dříve (1914). Všechny parkové a alejové výsadby provedené Okrašlovacím spolkem v ulicích i na svazích vápencových kopců Mikulova (nyní již více než stoleté a nejméně půl století neudržované) jsou dnes ve stádiu rozkladu. Postupně se proto v rámci projektů města Mikulova, spolufinancovaných většinou EU, ale i soukromými dárci, obnovují.⁸

Dnes již víme, že se nepůvodní druhy lesních

⁶ K Prochaskovu parku, ke koupališti pod Janičovým kopcem, k vinným sklepům v Novokopečné aleji jdoucí pod vinnými na východním úpatí Svatého kopečku, k hostinci na městské Střelnici aj. Soukromým donátorem všech těchto výsadeb provedených v roce 1913 v prostoru kolem Olivetské hory byl mikulovský měšťan Josef Prochaska. Prochaskův park na severním okraji města, lemovaný po svých dlouhých stranách alejemi, vedl ke koupališti pod Janičovým kopcem, kde navázal na Novokopečnou alej. Tento park tak propojil další aleje a výletní místa procházkové promenády, jdoucí po jihovýchodním i po severozápadním okraji města, založené Okrašlovacím spolkem již v začátcích jeho působení (Nádražní, Na hradbách, kolem Turoldu, sklepy pod Turoldem, výletní místo na Kozím vrchu a pod PP Kienberg v sousedství Střelnice, alej podél Zidovské zahrady aj.).

⁷ Stavba cesty, za níž stál mikulovský probošt baron Karl Ludwig Mensschengen, byla schválena knížetem Dietrichsteinem již v květnu 1914.

⁸ Jedná se o projekty města spolufinancované EU: Projekt přírodní krajinářské obnovy Kozího hrádka a projekt Krajina našich předků Mikulovsko-Falkensteinsko. Cílem obou bylo přispět k ochraně a uvědomění si hodnot zachovaných celků původní přírody a historické kulturní krajiny v bezprostředním okolí města jako nenahraditelného ekonomického potenciálu trvale šetrného rozvoje Mikulova.

Jihozápadní úpatí Svatého kopečku a Olivetská hora před úpravami (foto Milada Rigasová)

stepí. Nepůvodní druhy se bohužel masově šíří zejména na nejhodnotnější stanoviště přírodní rezervace Svatý kopeček – na místa jihozápadně, jižně a jihovýchodně orientovaných svahů s dosud nejzachovalejšími a nejbohatšími partiemi zde původní vegetace skalní vápencové stepi.

Mimořádně agresivně působí na těchto místech zejména šerík (původem z jižní Evropy) a pajasan (původem z Číny). Vytvářejí hustou spleť podzemních výběžků, jimiž se rozšiřují do okolí. Boj s šeríkem a pajasanem, jež se velmi těžce hubí, svádějí pracovníci ochrany přírody a dobrovolníci na Svatém kopečku pravidelně již dlouhá léta. Invazně se bohužel chová také nepůvodní borovice černá (*Pinus nigra*), vysazená na svahy Svatého kopečku ve větší míře začátkem šedesátých let 20. století. Tento jihoevropský alpský druh, jehož nejseverněji položené přirozené stanoviště se nachází před Vídní, škodí skalní vápencové stepi Svatého kopečku mnohem víc, než se na první pohled může zdát. Spadlé jehličí se pomalu rozkládá, mění složení půdy a současně vytváří stále větší vrstvu hrabanky. Tím vytlačuje borovice černá zde přirozené druhy skalní stepi a umožňuje nástup nežádoucích plevelných druhů a jejich šíření do okolí. Ukázalo se také, že borovice černá se samovolně rozmnožuje a rozšiřuje na další místa strmých svahů, včetně urbanisticky nejvýznamnějších. Alarmující je proto i skutečnost, že početné skupiny dorůstajících borovic začínají zakrývat a v dohledné době zcela zakryjí jistě nejvýznamnější z městských panoramat – kapličky křížové cesty položené na hraně charakteristické siluety Svatého kopečku, viděné ve směru od historické části města. Z hlediska ochrany přírody i ochrany cenných městských historických panoramat je další výsadba a samovolné rozšiřování se borovice černé na Svatém kopečku (a ostatních mikulovských kopcích) zcela nežádoucí. Týká se to ovšem všech zde nepůvodních druhů dřevin. Spolu s dalšími negativními faktory významně změnily přirozenou druhovou skladbu lesních i stepních společenstev Svatého kopečku. Je evidentní, že zásadní, odborně vedený projekt rehabilitace přirozené druhové skladby lesních partií je v blízké budoucnosti zcela nezbytný.

Hlavní kompoziční osou lokality je pěšina vedená po obvodu panonského háje. Prostor kolem pěšin byl osázen nízkostébelnými travami a keři. Funkčnost menších pěšin sestupujících dříve do roklí nebude obnovena, záměrem je nechat interiéry roklí a skalní výchozy přirozené sukcesii druhů květnatá a skalní vápencové stepi (foto Milada Rigasová)

Koncepce vegetačních a kompozičních úprav

Charakteristika Dolního paloučku pod Olivetskou horou, ležícího nad východním okrajem městské památkové rezervace, v pruhu ochranného pásma přírodní rezervace Svatý kopeček a současně v zorném poli dálkových výhledů z mikulovského zámku a Kozího vrchu, napovídá, že jde o mimořádně významné místo, a to nejen z hlediska přírodně-krajinného, ale také urbanistického. V jarních měsících roku 2012 byla proto zástupci města Mikulova a státní ochrany přírody prodiskutována, vytvořena a přijata společná představa, jak zlepšit neutěšený vzhled tohoto nevšedního místa. Stalo se tak v návaznosti na již realizované projekty zaměřené na rehabilitaci charakteristických rysů přírody a historické kulturní krajiny v bezprostředním okolí města. Právě tyto představují jeden z nejvýznamnějších ekonomických potenciálů trvale šetrného rozvoje Mikulova v oblasti cestovního ruchu a rekreace. Rozhodnutí o charakteru nových úprav Dolního paloučku bylo proto radikální.

Záměrem koncepce je obnovit na Dolním paloučku vegetačními a kompozičními úpravami poměry blízké původní přírodě Svatého kopečku, aby směřovaly v dlouhodobém cíli k typickým rysům rozvolněné teplomilné panonské doubravy (panonského háje) s dubem šípákem, dřínem, mahalebkou a travino-bylinnými společenstvy lesních lemů a navazující vápencové stepi. S odkazem na duchovní význam Olivetské hory byly tyto úpravy pojaty jako reminiscence Getsemanské zahrady. Záměrem vegetačních a kompozičních úprav je rovněž zhodnotit urbanisticky významný prostor pod Olivetskou horou jako nevšední přírodní vyhlídku. Skalní masiv Olivetské hory, jedna z charakteristických dominant městské památkové rezervace, zůstane proto do budoucna otevřen pohledům ven i zvenčí. Bariéra nepůvodních dřevin stromů a náletových výmladků totiž dosud ukrývala Olivetskou horu nejen před pohledy z města. Způsobila zde bohužel do značné míry také destrukci původní květeny. Houští mnoholetých výmladků šeríku, pajasanů, zeravů a jiných nepůvodních druhů dřevin pokrývá strmé skalnaté úbočí i rozsáhlé vrcholové partie Olivetské hory. V důsledku zastínění stromy a náletovými výmladky jsou vápencové výchozy Dolního paloučku porostlé pouze mechem namísto květeny skalní stepi.

Botanicou zajímavostí nových výsadeb je jilm ladní korkový *Ulmus minor* var. *suberosa*, původní ojedinelé se vyskytující dřevina vápencových skal a strání Pavlovských vrchů a podobných lokalit České republiky. Přirozeně dosud roste na vápencových skalách zámecké zahrady v Mikulově, odkud byl do Getsemanské zahrady přesazen (foto Milada Rigasová)

Při hodnocení radikálních úprav vzhledu Dolního paloučku je nutno brát v úvahu, že snaha odborníků i majitelů pozemku dnes odráží především současný pohled na ochranu a rehabilitaci nejcennějších biotopů Svatého kopečku, nikoliv jen nezbytnost úpravy zanedbaného místa odpočinku. Komplex opatření směřující k ochraně hodnot přírodně krajinného unikátu Svatý kopeček přitom vychází z prostého faktu, že obyvatelé i návštěvníci budou vždy pro svůj pobyt zde preferovat hodnoty na tomto místě přirozené, identické, nezaměnitelné. Tyto však v nynější době na vápencových kopcích Mikulova plíživě zanikají, což se stalo nejen následkem dřívějších nesprávných rozhodnutí, ale především tlakem kompromisů a nedostatku investic potřebných na nezbytnou průběžnou rehabilitaci významných přírodních a krajinných hodnot Mikulova (Svatý kopeček, Turolď, Šibeničník).

Vegetační a kompoziční úpravy

Nezbytnou podmínkou založení panonského háje – Getsemanské zahrady – pod Olivetskou horou bylo ozdravení lokality. V roce 2013 došlo proto k odstranění všech zdravotně a druhově nevhodných dřevin, plevelných bylin, hrabanky a jehličí borovic. Nové vegetační a kompoziční úpravy pak byly realizovány v průběhu druhé poloviny roku 2014. Následná péče o lokalitu a zapěstování všech typů výsadeb bude však pokračovat do roku 2018. Na tomto místě je dobré poznamenat, že finanční prostředky k vegetačním a kompozičním úpravám Dolního paloučku a k jejich následné péči do roku 2018 poskytuje postupně soukromý dárc, majitel a. s. Moravské naftové doly.

Hlavní pilíř vegetační i kompoziční úpravy panonského háje představují duby šípáky (*Quercus pubescens*). Jsou vysazeny na jižních expozicích vyvýšených míst lokality. Doprovázejí je charakteristické keře šípákových doubrav a jejich lemů – dřín obecný (*Cornus mas*), mahalebka obecná (*Prunus mahaleb*), kalina tušalaj (*Viburnum lantana*), klokoč zpeřený (*Staphylea pinnata*), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), zimolez pýřitý (*L. xylosteum*), brslen bradavičnatý (*Euonymus verucosus*), ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*) a jině.

Výrazný kompoziční prvek Getsemanské zahrady představují čtyři masivní lavičky sestavené ze čtyř dubových bloků, stojících na místech dálkových výhledů. Tento typ laviček byl použit již při vegetační a kompoziční úpravě přírodní vyhlídky na Kozím vrchu (foto Milada Rigasová)

Výrazným prvkem nové kompozice je stříhaný plot z dřínu obecného (*Cornus mas*), jenž lemuje hranici pozemku po celé západní a jižní straně. Vymezuje interiér vůči okolí, přičemž respektuje otevření prostoru pro dálkové výhledy. Kompozičně významné jsou tři krátké aleje dřínu (*Cornus mas*) a mahalebky (*Prunus mahaleb*), zapěstované na vysoký kmen. Jsou vysazeny v dostatečném rozestupu po vnější straně procházkové pěšiny vedoucí po obvodu lokality, aby prostor panonského háje zůstal prosvětlený a umožnil přirozený rozvoj stepních travin a bylin vápencové drnové i skalní stepi. Vysety zde byly stepní druhy trav – kostřava walliská, žlábkatá a sivá (*Festuca valesiaca*, *F. rupicola* a *F. pallens*), lipnice bádenská a luční (*Poa badensis* a *P. pratensis*), kavyl sličný a vláskovitý (*Stipa pulcherrima* a *S. capillata*), strdivka sedmihradská (*Melica transsilvanica*), třeslice prostřední (*Briza media*) – a širokolistých bylin – např. karkost krvavý (*Geranium sanguineum*), třemdava bílá (*Dictamnus albus*), kosatec nízký a různobarvý (*Iris pumila*, *I. variegata*), hvězdnice zlatovlásek (*Aster linosyris*), chrpa chlumní (*Centaurea triumphetti*).⁹

Vegetační a kompoziční úprava panonského háje – Getsemanské zahrady – tak umožní návštěvníkům vnímat v blízkosti centra města podstatu originality a jedinečnosti Mikulova, tj. charakteristické vápencové skály a biotopy původní přírody Svatého kopečku a esteticky působivá městská a krajinná panoramata, jež jsou záměrem pozoruhodné raně novověké urbanistické a krajinářské koncepce Mikulova z počátku 17. století.¹⁰

⁹ Většina těchto botanických druhů, s těžištěm svého rozšíření v jižní a jihovýchodní Evropě, byla pro svoji krásu vyšlechtěna do mnoha variet okrasných zahradních trvalek.

¹⁰ Je dobré zdůraznit, že různé typy panonských doubrav, včetně doubrav s dubem šípákem, můžeme do značné míry cílevědomě rehabilitovat a znovu obdivovat pouze na specifických polohách Svatého kopečku (Turoldu, Šibeníčnicku), nikde jinde se jim dařit nebude. Šeřík obecný, lípa srdčitá, javor mléč, borovice černá a další druhy lesních a okrasných dřevin mají dostatek prostoru v městských alejích a parcích většiny měst a obcí Moravy i Čech.

Literatura

- ELSINGER, Reiner (ed.): Heimatbuch Nikolsburg. Geschichte und Schicksal einer deutschen Stadt von den Anfängen bis zum Jahre 1946, Wien 1987, s. 229–245, 355.
- NOVÁK, Václav – HUDEC, Karel a kol.: Vlastivěda moravská. Země a lid. Nová řada. Svazek 2: Živá příroda, Brno 1997, s. 37–40.
- RIGASOVÁ, Milada: Okrašlovací spolek a počátky ochrany přírody v Mikulově, RegioM. Zpravodaj Regionálního muzea v Mikulově, roč. 1995, s. 68–75.
- RIGASOVÁ, Milada: Panonské krajiny nejjižnější Moravy, in: GRŮZOVÁ, Ludmila a kol.: Bořetice v proměnách času, Bořetice 2013, s. 8–31.
- RIGASOVÁ, Milada – GRULICH, Vít – MACHÁČEK, Petr: Krajinou luhů a stepí. Břeclavsko, Břeclav 2002, s. 122–131, 172.
- SEIFERT, Theodor: Nikolsburg. Geschichte der Stadt im Wort und Bild, Nikolsburg 1937, s. 163–166.
- ŠTELC, Otakar: Komplexní vědecké zhodnocení lokality Svatý kopeček ve vztahu k životnímu prostředí města Mikulova a jeho okolí, Mikulov 1973.
- ŠUK, Vratislav: Květena Mikulovska, in: HOŠÁK, Ladislav – VALOUŠEK, Bruno – ŠUK, Vratislav: Mikulovsko. Vlastivědný sborník o historii, geologii a květeně Mikulovska, Brno 1956, s. 97–117.
- VALOUŠEK, Bruno: Geologická exkurze na Pavlovské vrchy u Mikulova, in: HOŠÁK, Ladislav – VALOUŠEK, Bruno – ŠUK, Vratislav: Mikulovsko. Vlastivědný sborník o historii, geologii a květeně Mikulovska, Brno 1956, s. 89–91.

Milada Rigasová

Project of vegetation modification of Lower meadow at Svatý kopeček in Mikulov

In the spring of 2012, the representatives of the town of Mikulov, the PLA Pálava and KS AOPK Brno, and Biosphere Reserve Lower Morava discussed and adopted a plan to revitalise the Lower clearing at Svatý kopeček (Holy Hill). The main precondition was a radical cleansing and recovery of the site. In 2013 all unhealthy trees, unsuitable species of trees and herbs and plant litter were cleared. New vegetational and compositional modifications were implemented during the second half of 2014 which correspond to that of a Pannonian wood. This should allow the visitors to experience close to the centre of the town the unique limestone habitats of Svatý kopeček as well as the aesthetically impressive urban and landscape panoramas that resulted from the notable early modern urban planning and landscape design of Mikulov in the early 17th century. Funding for the revitalisation of the Lower clearing and the subsequent maintenance until 2018 was provided by a private donor, the owner of MND oil and gas company.

